

ФІНАНСИ, ПОДАТКОВА СИСТЕМА ТА ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

УДК 005.334:336.71

ЗАКОНОДАВЧІ ВИМОГИ ДО ТРАНСПАРЕНТНОСТІ РИЗИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ БАНКІВ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Бусько К. А.

Київський національний торговельно-економічний університет

Основною метою роботи є аналіз вітчизняного законодавства, яким регламентовано перелік та порядок розкриття банками інформації про ризики їх діяльності. Виділено інформаційні блоки про якісні та кількісні аспекти ризиків банків, які залишаються поза увагою НБУ на відміну від міжнародних стандартів та практики передових світових банків. Так для банків України поки що не закріплено вимогу розкривати в складі офіційної фінансової звітності інформацію про: порядок розрахунку регулятивного капіталу відповідно до вимог Базельського комітету, а також резервів на покриття кредитного, ринкового та операційного ризиків із зазначенням внутрішніх моделей та підходів, які при цьому використовуються; ризик проведення операцій з похідними фінансовими інструментами, структурованими фінансовими інструментами, операціями на фондовому та іпотечному ринках, а також операції з сек'юритизації активів; операційний ризик; стрес-тестування кредитного, операційного ризиків та ризику ліквідності й кількісні результати в межах кожного сценарію, а також бек-тестування внутрішніх моделей на предмет їх релевантності; не фінансові ризики. Надано рекомендації НБУ щодо внесення змін до існуючого законодавства в напрямку розширення видів публічної інформації про ризики, що має розкриватися банками та періодичності її оприлюднення згідно вимог Базельського комітету. Проаналізовано додаткові вигоди, які отримують учасники ринку від розкриття цієї інформації та витрати банків при цьому. Вдосконалення законодавства, що регламентує питання розкриття інформації в офіційних джерелах сприятиме кращому розумінню політики управління ризиками усіма учасниками ринку, що дозволить зміцнити довіру до банків, а відтак забезпечить їх довгострокове функціонування на ринку, зростання прибутковості та підвищення рівня конкурентоздатності.

Ключові слова: транспарентність ризиків діяльності банків, Базельський комітет, фінансова звітність, кредитний ризик, ринковий ризик, операційний ризик, ризик ліквідності, похідні фінансові інструменти, сек'юритизація активів, стрес-тестування

UDC 005.334:336.71

LEGAL REQUIREMENTS FOR THE TRANSPARENCY OF DOMESTIC BANKS RISKS: PROBLEMS AND WAYS OF THEIR SOLUTION**Busko K. A.***Kyiv national university of trade and economic*

The main goal of this work is the analysis of national legislation, which regulated the list and order of banks risks information disclosure. The information about qualitative and quantitative aspects of banks' risk that remain out of the NBU's sight as opposed to international standards and practices of advanced international banks has been selected. So for Ukrainian banks has not yet introduced the requirement to disclose in the official financial statements information about the order of calculation of regulatory capital according to Basel Committee requirements, as well as reserves to cover credit, market and operational risks, indicating internal models and approaches that are used; risk of carrying out operations with derivative financial instruments, structured financial instruments, transactions in the stock and mortgage markets, as well as securitization of assets; operational risk; stress testing, credit, operational and liquidity risks and quantitative results under each scenario, as well as back-testing internal models to determine their relevance; no financial risks. The recommendations for the NBU according introducing changes in existing legislation in the direction of risks public information expansion and the periodicity of its publication in accordance with the requirements of the Basel Committee have been provided. The additional benefits to be derived by market participants from disclosure of this information and the costs of banks have been analyzed. The improvement of the legislation regulating the disclosure of information in the official sources will contribute to a better understanding of the policy of risk management by all market participants, so as to strengthen confidence in banks, and thus ensure their long-term functioning of the market, increase profitability and improve competitiveness.

Keywords: transparency of banks risks, the Basel Committee, the financial statements, credit risk, market risk, operational risk, liquidity risk, derivatives, securitization of assets, stress testing

Актуальність теми. У зв'язку з ускладненням архітектури фінансового ринку і розвитком процесів глобалізації та концентрації банківського капіталу однією з найбільш актуальних й таких, що викликає дослідницький інтерес, є проблема забезпечення транспарентності ризиків діяльності банків. Основними зовнішніми користувачами інформації про діяльність банку з метою оцінки ризиків їхньої діяльності є вкладники, кредитори, інвестори, клієнти,

контрагенти, рейтингові агентства, наглядові органи тощо. Однак якщо регулятор, а саме центральний банк, має доступ до інформації про фінансовий стан та результати діяльності банків й ризики, що її супроводжують, то володіння такою інформацією іншими учасниками ринку залежить від прийнятих стандартів до публічного її розкриття, тобто рівня транспарентності останньої. Особливо на забезпеченні транспарентності ризиків діяльності банків наголошується в документах Базельського комітету (Базель II та Базель III) [7, 8], однак на національному рівні поки що не розроблено прийнятних стандартів оприлюднення цієї інформації банками, що б в повній мірі враховували передову практику в цій сфері за умови адаптації до специфіки функціонування українського ринку банківських послуг. Отже, нині особливої актуальності набуває питання вдосконалення механізмів розкриття банками важливої для учасників ринку інформації для підвищення рівня їх транспарентності і як наслідок зміцнення конкурентної позиції на світовому ринку.

Аналіз останніх наукових досліджень. Різні аспекти проблеми забезпечення транспарентності банківської діяльності досліджували такі зарубіжні вчені, як: Б. Вінклер, П. Гераатс, Е.Дж. Долан, Р.Дж. Кемпбелл, Р. Ленг, Р. Лукас, Р. Л. Міллер, А. Поусен, П. Роуз, Дж.К. Ван Хорн та інші. Ця проблематика відображена також в роботах російських науковців Л. Белих, В. Іванова, С. Моєєєва, Г. Панової, Л. Сахарової, М. Семенової [7], Г. Фетисова, К. Мельник [2], А. Литовських [3]. Основна увага в існуючих наукових публікаціях приділяється розкриттю лише загальних засад транспарентності банківської діяльності без акцентуванні уваги на її ризик-складовій. Поза увагою науковців також залишились такі важливі питання як забезпечення транспарентності ризиків вітчизняних банків з огляду вимог Базельського комітету та специфіки регулювання банківської діяльності в Україні, що свідчить про актуальність даного дослідження.

Метою роботи є дослідження вітчизняної законодавчої бази, в якій регламентовано вимоги до розкриття банками інформації про ризики їх діяльності та надання рекомендацій щодо її вдосконалення з врахуванням рекомендацій Базельського комітету.

Викладення основного матеріалу дослідження. Національний банк України прийняв ряд законодавчих документів, якими

регламентовано порядок та зміст публічної інформації щодо рівня ризиків та системи управління ними. Так, постановою НБУ № 98 від 28 березня 2007 року затверджені «Методичні рекомендації щодо удосконалення корпоративного управління в банках України» [6]. Цією постановою передбачено, що до істотних даних, які повинні розкриватися в фінансовій звітності банку, відноситься інформація про практику управління ризиками, а саме: опис ризиків, які можуть виникнути в діяльності банку та прийомів й методів їх ідентифікації й кількісної оцінки; стратегію, політики управління ризиками; органи, що приймають участь в управлінні ризиками.

В цьому ж документі зазначається, що банки повинні розкривати інформацію про політику та суму винагороди членів спостережної ради та правління банку (інформація про політику щодо оплати праці, суму винагород усіх членів спостережної ради і членів правління, включаючи бонуси, опціони на придбання акцій). Фактично хоч ця постанова й містить вимоги, які відповідають міжнародно закріпленим стандартам розкриття інформації про компенсаційну практику банків, але лише частково. Зокрема, в діючих нормативних актах НБУ не вимагається розкриття інформації про розмір та порядок розрахунку компенсацій й винагород керівникам структурних підрозділів й працівникам, які приймають на себе суттєві ризики в процесі своєї діяльності. При цьому треба враховувати, що даний документ носив рекомендаційний характер, в результаті чого більшість банків його ігнорували.

Ця проблема частково була вирішена при введенні в дію «Інструкції про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України», яка затверджена постановою Правління НБУ №373 від 24.10.2011 року (зі змінами та доповненнями) [1]. Згідно інструкції в складі відповідної примітки «Управління фінансовими ризиками» до річної фінансової звітності банки повинні розкривати детальну інформацію щодо ризиків та методів управління ними, включаючи цілі, політику, механізми управління ризиками та методи, які використовуються для оцінки рівня ризику; результати аналізу чутливості за кожним видом ризику; опис методів та припущень, які використовувались при аналізі чутливості та вплив параметрів ризику на фінансовий результат банку та власний капітал. Зазначена інформація має розкриватися в розрізі ризиків: кредитного, ринкового (в

числі валютного та процентного), іншого цінового, географічного та ліквідності). Також певним кроком в напрямку посилення транспарентних вимог НБУ в контексті розкриття інформації про ризику діяльності банків було прийняття постанови Правління НБУ від 18.08.2015 № 540 «Про внесення змін до постанови Правління НБУ від 24 жовтня 2011 року №273» [5]. Так згідно з цим документом регулятор зобов'язав банки в разі виникнення суттєвих змін після закінчення дати останнього річного періоду включати до складу квартальної фінансової звітності примітку «Управління фінансовими ризиками». Однак, враховуючи те, що рішення про рівень суттєвості цієї інформації приймається на розсуд керівництва банків, при відсутності чітко окреслених кількісних параметрів такого визнання, ця вимога носить доволі дискусійний характер.

Рівень транспарентності вітчизняних банків з точки зору якості та структури інформації, яка розкривається в офіційних джерелах, поки що значно відрізняється від аналогічного рівня провідних міжнародних банків, що було підтверджено на підставі аналізу проведеного у другому розділі дисертаційного дослідження.

При цьому серед інформаційних блоків про якісні та кількісні характеристики ризиків, що розкриваються в офіційних джерелах потужними міжнародними банками, але залишаються поза увагою банків України, можна виділити такі, що:

- 1) не оприлюднюються останніми внаслідок відсутності відповідних вимог зі сторони регулятора;
- 2) свідомо не розкриваються банками, не дивлячись на закріплення обов'язкової вимоги їх представлення в складі офіційній фінансовій звітності згідно нормативно-правових актів НБУ.

До першої групи даних, розкриттю яких приділено велику увагу в звітах міжнародних банків, нами було віднесено інформацію про:

- 1) порядок розрахунку регулятивного капіталу відповідно до вимог Базельського комітету, а також резервів на покриття кредитного, ринкового та операційного ризиків із зазначенням внутрішніх моделей та підходів, які при цьому використовуються. До того ж банками України не оприлюднюються дані про особливості розрахунку економічного капіталу та його розмір в розрізі окремих ризиків та за окремими бізнес-лініями. Це пояснюється тим, що процес впровадження

Базеля II в Україні поки знаходиться на початковому етапі й вимоги щодо розкриття такого характеру інформації ще не закріплена на законодавчому рівні.

2) ризик проведення операцій з похідними фінансовими інструментами, структурованими фінансовими інструментами, операціями на фондовому та іпотечному ринках, а також операції з сек'юритизації активів. Українські банки не розкривають перераховану інформацію в своїх офіційних звітах головним чином через незначні обсяги їх проведення та відсутність законодавчих вимог щодо розкриття цих даних.

3) операційний ризик в контексті вимог Базельського комітету із зазначенням підходів до його оцінки й розрахунку розміру капіталу на його покриття. В звітах більшості українських банків ця інформація взагалі не розкривається через відсутність законодавчих вимог щодо її оприлюднення, хоч й вплив цього виду ризику на діяльність будь-якого банку є значним незалежно від масштабів та специфіки його діяльності.

4) стрес-тестування кредитного, операційного ризиків та ризику ліквідності й кількісні результати в межах кожного сценарію, що проводиться за індивідуально розробленими на рівні банку моделями та сценаріями, а також бек-тестування внутрішніх моделей на предмет їх релевантності в умовах національного банківського ринку. Необхідність закріплення вимоги про розкриття зазначеної інформації українськими банками на законодавчому рівні є особливо актуальною, враховуючи значну волатильність цін на товарних і фінансових ринках та високу ступінь вразливості банків до зміни ринкової кон'юнктури.

4) функціональні ризики, такі як стратегічний, комплаєнс, юридичний. На жаль, в звітах більшості українських банків інформація такого характеру відсутня або розкрита лише в загальних рисах без акцентування уваги на особливостях процесу управління кожним з зазначених видів ризиків. Це частково пояснюється тим, що НБУ вимагає банки оприлюднювати дані виключно про фінансові ризики, ігноруючи розкриття інформації про види ризиків, які кількісно важко оцінити.

До другого блоку даних, що залишаються нерозкритими в звітах більшості вітчизняних банків в порівнянні з провідними міжнародними, не дивлячись на наявність законодавчо закріплених вимог щодо їх розкриття, слід віднести інформацію про:

1) якісні характеристики ризиків, зокрема принципи, політики, стратегії, методи управління ризиками. На жаль, українські банки розкривають інформацію якісного характеру про ризики, на які вони наражаються в процесі своєї діяльності, лише в загальних рисах з нерівномірною деталізацією в розрізі їх окремих видів;

2) про моделі та припущення щодо стрес-тестування ризиків із зазначенням кількісних результатів в межах кожного сценарію. Так НБУ вимагає банки оприлюднювати інформацію про аналіз чутливості валютного та процентного ризиків як один з підходів до стрес-тестування. Деякі українські банки надають загальний опис процесу стрес-тестування ризиків, однак результати проведених стрес-тестів відображено в складі відповідної примітки тільки в звітах українських банків з іноземним капіталом (це стосуються тільки аналізу чутливості валютного ризику до сценаріїв зміни курсу іноземних валют).

Для часткового усунення вищеперерахованих недоліків та прогалин в системі законодавства, що регулює питання розкриття банками інформації про ризики їх діяльності, пропонуємо НБУ розробити іншу редакцію примітки «Фінансові та нефінансові ризики», в якій мають бути враховані міжнародні стандарти транспарентності, розроблені Базельським комітетом та досвід провідних міжнародних банків. Структура цієї примітки має бути сформовано з врахуванням наступних припущень:

- розкриття інформації за основними категоріями фінансових ризиків, що визначаються Базельським комітетом, а саме: кредитним, ринковим, ліквідності та операційним. Кожен банк на власний розсуд може визначати підвиди кожного з перерахованих ризиків, враховуючи специфіку своєї діяльності та обсяги операцій, що наражають їх на відповідні категорії ризиків. За стандартною схемою пропонується розкривати інформацію: для кредитного ризику – за видами кредитних продуктів в залежності від типу контрагента; ринкового ризику – в розбивці на валютний, процентний, фондовий та торговий (НБУ в Методичних вказівках з інспектування банків «Система оцінки ризиків» [4] виділяє окремо ризик зміни процентної ставки, валютний та ринковий ризик, що не відповідає міжнародним стандартам оцінки ризиків, зокрема рекомендаціям Базельського комітету. Пропонуємо внести зміни у відповідний документ шляхом виділення чотирьох основних видів фінансових ризиків, а саме кредитного, ринкового, операційного

та ліквідності й закріпити вимогу до банків оприлюднювати інформації про кожний з них. При цьому валютний та процентний ризики розглядати як підвиди ринкового, поряд з фондовим та торговим. Це надасть можливість максимально наблизити національні стандарти управління ризиками та оприлюднення якісної та кількісної інформації про них до передової міжнародної практики); операційного – в розрізі напрямів економічної діяльності відповідно до стандартизованого підходу Базельського комітету. З врахуванням цієї класифікації й було сформовано форми звітності для кожної з ризик-категорій; додатково на річній основі пропонуємо закріпити вимогу до банків в обов'язковому порядку оприлюднювати інформацію про нефінансові ризики, такі як комплаєнс, юридичний, стратегічний, форс-мажорний, які тісно пов'язані з діловою репутацією та іміджем банків;

- інформацію слід розкривати в якісному та кількісному аспекті з аналогією до міжнародно закріплених стандартів транспарентності. Причому пропонуємо закріпити вимогу в обов'язковому порядку оприлюднювати вичерпні кількісні дані про ризики на квартальній основі незалежно від наявності суттєвих змін у величині ризикових позицій. Якісну ж інформацію про специфіку функціонування системи управління ризиками в кожному конкретному банку пропонується розкривати виключно в складі річного фінансового звіту за відсутності вагомих змін, що можуть вплинути на процес аналізу та кількісної оцінки ризиків;

- до складу якісних даних щодо всіх видів ризиків слід, окрім тих що передбачені законодавством слід включити: опис організаційної структури управління із зазначенням повноважень органів, що беруть участь в процесі управління ризиками та порядок взаємодії між ними, перелік внутрішніх звітів, які формуються за результатами аналізу ризикових позицій, загальний опис моделей стрес- та бек-тестування ризиків, що розробляються банками самостійно та припущень, на яких вони базуються;

- щодо кількісної інформації для кожного з фінансових видів ризиків пропонуємо виділити стандартні звіти, оприлюднення яких є обов'язковою вимогою для кожного з банків в закріпленій регулятором формі, та перелік даних, порядок представлення яких може визначатися банками самостійно. До останньої групи інформації слід віднести в

основному ту, що стосується внутрішніх процесів управління та оцінки ризиків, які визначаються на базі положень та інструкцій банків. Розглянемо орієнтовний перелік кількісної інформації щодо кожного з вищеперерахованих фінансових ризиків:

- *кредитний ризик*. До складу обов'язкової для оприлюднення інформації пропонуємо віднести: розмір фактичної експозиції під ризиком та розрахованого кредитного ризику в розрізі клієнтів та видів активних операцій; географічний розподіл ризику; розподіл кредитного ризику за типами контрагентів; аналіз якості активів за операціями з клієнтами, а саме оцінка частки прострочених кредитів та кредитів за якими було визнано дефолт-боржника в загальному їх обсязі; розподіл активів за операціями з клієнтами та іншими банками згідно з класами, які відповідають певним кількісним значенням ймовірності дефолту боржника, закріплених в Положенні про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями); розмір, вид, достатність та якість забезпечення за активними операціями банків згідно з класифікацією зазначеною регулятором, в тому числі аналіз диверсифікації кредитного ризику за рахунок використання інструментів хеджування (цю вимогу пропонуємо як рекомендаційну відповідно до міжнародних стандартів представлення інформації);

- *ринковий ризик*. Пропонуємо закріпити для банків України стандартні форми представлення інформації про: розмір та поточну кількісну оцінку VaR в розбивці за окремими видами ринкового ризику та при різних рівнях ймовірності; оцінку зростання (зменшення) доходів або вартості капіталу за різноманітними сценаріями зміни відсоткових ставок та курсів іноземних валют; справедливу вартість фінансових інструментів, в тому числі тих, що обліковуються за позабалансовими рахунками; геп-аналіз фінансових активів та зобов'язань, та їх розбивка в розрізі основних іноземних валют (розкриття цих форм й раніше вимагалось регулятором, але ми пропонуємо представляти інформацію в більш детальній розбивці за строками й валютами, враховуючи високу волатильність відсоткових ставок й курсів на ринку й з врахуванням активів, що обліковуються позабалансом); процентний та валютний ризик за похідними фінансовими інструментами;

- *ризик ліквідності*. До обов'язкових форм звітності з ризику ліквідності пропонуємо віднести аналіз джерел фондування та розривів ліквідності за строками основних статей фінансових активів та зобов'язань (з врахуванням позабалансових статей й похідних

фінансових інструментів (деривативів), що обліковуються за справедливою вартістю через рахунок прибутків або збитків на відміну від раніше закріплених регулятором форм);

- *операційний ризик*. Оскільки процес впровадження Базеля 2 в частині аналізу операційного ризику та розрахунку достатності капіталу на його покриття перебуває тільки на початковому етапі, запропоновані форми оприлюднення інформації про нього базуються на стандартизованому підході до його оцінки на основі напрямів діяльності, визначених Базельським комітетом. До того ж пропонуємо розкривати інформацію про індивідуальні параметри операційного ризику, що є специфічними для кожного банку, такі як: розмір операційних збитків банків в розрізі окремих видів, аналіз операційного ризику в залежності від причин його виникнення та наслідків настання операційних подій.

Окрім стандартизованих звітів пропонуємо закріпити вимогу до банків у вільній формі публікувати інформацію про: дотримання внутрішніх лімітів ризиків; структуру внутрішньобанківської системи рейтингів та розбивку кредитного портфеля відповідно до неї, або результати розрахунку величини ринкового та операційного ризику за внутрішніми моделями в разі переходу банку до більш прогресивних підходів до оцінки ризиків відповідно до стандартів Базельського комітету. Також пропонується зобов'язати банки в довільній формі представляти кількісні дані за результатами проведення стрес-тестування кредитного й операційного ризиків та ризику ліквідності, з врахуванням того, що сценарії криз ресурсної бази під впливом зовнішніх і внутрішніх факторів визначаються на рівні кожного банку самостійно у внутрішніх документах й інструкціях. Додаткові вигоди, які можуть отримати учасники ринку від оприлюднення зазначеної кількісної інформації про кожний окремий ризик в складі річної та квартальної фінансової звітності банків представлено в табл. 1.

Додаткові витрати для банків, пов'язані з оприлюдненням зазначеної інформації про ризики їх діяльності можна поділити на дві групи:

- у випадку якщо розрахунок показників, які входять до складу форм, що пропонуються до оприлюднення в складі квартальної та річної звітності раніше не проводився на рівні банку, останній може понести додаткові витрати на розробку та інсталяцію програмного забезпечення

й методик розрахунку; сплату заробітної плати працівникам, задіяним в цьому процесі або витрати, пов'язані з аутсорсингом процесів;

Таблиця 1- Вигоди для учасників ринку від розширення переліку публічної інформації про ризики діяльності банків

Вид ризик, за яким розкривається інформація	Додаткові вигоди для учасників ринку
Кредитний ризик	Оцінка концентрації кредитного ризику за типами контрагентів й видами активних операцій та використання інструментів портфельної диверсифікації й хеджування в якості методів зменшення кредитного ризику. Оцінка якості активів в розбивці за класами, що відповідають певній ймовірності дефолту боржника згідно з класифікацією, запропонованою регулятором. Аналіз втрат банку в разі дефолту боржника за окремими продуктами та якості забезпечення за активними операціями банків згідно з класифікацією за рівнем його ліквідності, запропонованою НБУ.
Ринковий ризик	Аналіз відповідності структури активно-пасивних операцій банку щодо строків при відповідному напрямку зміни процентних ставок та валют не тільки за балансовими статтями, але й активів, що обліковуються позабалансом. Оцінка впливу коливання курсів іноземних валют та процентних ставок за різними сценаріями зміни кривої їх руху на розмір капіталу та прибутку/збитку банку. Аналіз максимально можливого розміру збитків, які може понести банк за кожним видом ринкового ризику при різних рівнях ймовірності
Ризик ліквідності	Аналіз структури джерел залучення коштів, що не пов'язані з клієнтськими угодами, на основі чого можна зробити опосередкований висновок про витрати, які понесе банк через необхідність залучення додаткових коштів для ліквідації глибоких розривів ліквідності.
Операційний ризик	Оцінка загального рівня операційного ризику за основними напрямками діяльності та наявності й достатності капіталу на його покриття; аналіз додаткових збитків, які може понести банк при настанні окремих операційних подій в розрізі причин їх виникнення

Розроблено автором самостійно

- в разі якщо банк раніше здійснював розрахунок цих показників для внутрішніх потреб, то додаткові витрати обмежуються лише необхідністю розширення складу підрозділів, що займаються підготовкою й складанням звітності для публічного оприлюднення й додатковою оплатою праці їх працівників (але понесення цих витрат для банку залежить від внутрішніх норм й стандартів оплати праці й преміювання і не є обов'язковими).

Висновки. Отже, для посилення рівня прозорості банків України регулятивні органи мають враховувати практику зарубіжних банків в цій сфері та рекомендації Базельського комітету під час розробки та вдосконалення законодавства, що регламентує питання розкриття інформації в офіційних джерелах. Це сприятиме кращому розумінню політики управління ризиками усіма учасниками ринку, що дозволить зміцнити довіру до банків, а відтак забезпечить їх довгострокове функціонування на ринку, зростання прибутковості та підвищення рівня конкурентоздатності. Слід зазначити, що Під час модифікації законодавства, яким регламентовано порядок публічного оприлюднення інформації українськими банками, НБУ має враховувати

той факт, що поки не всі вітчизняні банки проводять розрахунки показників, які відповідають міжнародній практиці оцінки ризиків. Тому для переходу на нові стандарти банкам необхідні суттєві фінансові й трудові ресурси. Це пояснює необхідність поступових змін, щоб уникнути шокової зворотної реакції з боку українських банків (в першу чергу малих банків регіонального значення).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Інструкція про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України: Постанова НБУ від 24 жовтня 2011 року № 373 (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. - Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/z1288-11
2. Литовских А. М. Транспарентность и ее влияние на деятельность банковского сектора / А. М. Литовских // Известия ТРТУ. Тематический выпуск «Системный анализ в экономике и управлении». – 2006. – № 17 (22). – С. 310–313.
3. Мельник К. К. Транспарентність як необхідна умова забезпечення ефективності системи комунікацій центрального банку / К. К. Мельник // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. – 2010. – Випуск 29. – С. 23 – 29.
4. Методичні вказівки з інспектування банків України «Система оцінки ризиків», затверджених Постановою Правління НБУ № 104 від 15.03.2004 року [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0104500-04>
5. Постанови Правління НБУ від 18.08.2015 № 540 «Про внесення змін до постанови Правління НБУ від 24 жовтня 2011 року №273» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/v0540500-15/paran25#n25>
6. Про схвалення Методичних рекомендацій щодо вдосконалення корпоративного управління в банках України: Постанова НБУ від 28 березня 2007 року № 98 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua>
7. Семенова М. В. Прозрачность банковской системы и рыночная дисциплина [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://economics.hse.ru/data/2010/10/26/1222931597/semenova_prozrahnost.pdf
8. Basel II: International convergence of capital measurement and capital standards: a revised framework - comprehensive version, BCBS, Jun 2006. – 347 p.
9. Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems, BCBS, Jun 2011. – 77 p.